

POLICJA ŁÓDZKA

<https://www.lodzka.policja.gov.pl/ld/informacje/wspolpraca-miedzynarodo/archiwum/100roczni/policja-panstwowa-okreg/35431,Policja-Panstwowa-Okregu-II-Lodzkiego.html>
2020-10-24, 10:58

POLICJA PAŃSTWOWA OKRĘGU II ŁÓDZKIEGO

Policja Państwowa została utworzona 24 lipca 1919 r. Formalnie był to początek procesu jej organizowania i budowy struktur. Pierwsze sześć jednostek szczebla wojewódzkiego otwarto już w sierpniu 1919 r., ale wyłącznie na ziemiach byłego Królestwa Polskiego. Komendanci okręgowi PP pełnili funkcję zwierzchniej władzy policyjnej w okręgu. Oprócz nadzoru sprawowanego nad wykonywaniem czynności służbowych przez podległych im funkcjonariuszy prowadzili wszelkie czynności związane z organizacją, administracją, zaopatrzeniem, uzupełnieniem oraz wyszkoleniem w podległym im okręgu PP. Komendanci okręgu PP byli powoływani przez ministra spraw wewnętrznych na wniosek Komendanta Głównego PP. Pierwszym komendantem okręgu łódzkiego - do października 1919 r. - był insp. Henryk Jasieński, który następnie przeszedł do okręgu białostockiego. Od października 1919 r. do 1926 r. funkcję komendanta w okręgu łódzkim powierzono insp. Zygmuntowi Wróblewskiemu.

Urząd okręgowej komendy PP dzielił się na dwa wydziały:

- wydział I administracyjny, w ramach którego załatwiano korespondencję ogólną, sprawy służbowe związane z bezpieczeństwem i administracją państwową oraz sprawy personalne i dyscyplinarne na szczeblu okręgu PP;
- wydział II gospodarczy zajmujący się ustalaniem budżetu komendy okręgowej i komend powiatowych, sprawowaniem nadzoru nad jego wykonaniem, prowadzeniem rachunkowości i całokształtu spraw związanych z gospodarką okręgowej komendy PP.

Skład urzędu był uzupełniany przez:

- urząd Policji śledczej, który prowadził dochodzenia wstępne i wykonywał polecenia władz sądowych i prokuratorskich w zakresie czynności wykrywania i ścigania przestępstw;
- oddziały okręgowej rezerwy Policji, które stanowiły ruchomy odwód PP, powołany do współdziałania z lokalnymi organami Policji w wykonywaniu ich obowiązków na terenie okręgu;
- szkołę dla niższych rangą funkcjonariuszy policyjnych w okręgu.

Szczególny charakter okręgowych komend PP wynikał z faktu, że przy każdej z nich obligatoryjnie tworzone były urzędy Policji śledczej.

W strukturze organizacyjnej Policji Państwowej, po szczeblu wojewódzkim, znajdowały się komendy powiatowe, które zgodnie z brzmieniem art. 5b ustawy o PP miały odpowiadać pod względem terytorialnym powiatom. W praktyce sytuacja wyglądała jednak inaczej. Ilość KP z reguły różniła się od liczby odpowiadających im jednostek administracyjnych, gdyż na obszarach o mniejszym stopniu zaludnienia, jak i na terenach uznanych za strefy o niskim stopniu zagrożenia, niektóre z KP obejmowały zasięgiem swojej działalności teren większy aniżeli obszar jednego powiatu. Zgodnie ze specjalnymi przepisami zawartymi w rozporządzeniu wydanym przez Ministra Spraw Wewnętrznych w 1919 r. na czele powiatowej komendy stał komendant powiatowy Policji, który podlegał bezpośrednio komendantowi okręgowemu. W kompetencjach komendanta powiatowego mieściły się głównie zadania zlecone przez władze państwowe i samorządowe, ale też ochrona bezpieczeństwa, spokoju i porządku publicznego w powiecie, sprawowanie nadzoru nad działalnością służbową podwładnych mu funkcjonariuszy oraz załatwianie spraw policji dotyczących zaopatrzenia, uzupełnienia i wyszkolenia funkcjonariuszy w powiecie PP. 21 września 1928 r. MSW wydało przepisy o organizacji PP w powiatach miejskich. Komendanci miejscy lub kierownicy komisariatów mieli podobne uprawnienia i pozycję służbową jak komendanci powiatowi Policji. Wobec tych wszystkich jednostek policyjnych władzę zwierzchnią w

zakresie służby bezpieczeństwa i czynności wykonawczych sprawowali starostowie grodzcy lub powiatowi. W ten sposób zakończono okres braku jednolitości i dezorganizacji Policji w dużych ośrodkach miejskich. W 1936 r. ukazało się kolejne rozporządzenie MSW, które znowelizowało postanowienia dotyczące ustroju Policji w powiatach miejskich. W ten sposób zamiast dotychczasowych komisariatów Policji podległych komendom powiatowym, powstawały komendy powiatowe i miejskie PP. Strukturę terenową organów policyjnych w okręgu łódzkim tworzyły komendy PP powiatu brzezińskiego, kaliskiego, kolskiego, łódzkiego, łaskiego, łęczyckiego, piotrkowskiego, radomszczańskiego, sieradzkiego, śłupeckiego, tureckiego, wieluńskiego oraz komenda PP miasta Łodzi.

W strukturze organizacyjnej Policji Państwowej najniżej usytuowanymi jednostkami były komisariaty i posterunki. Komisariaty obejmowały większe miasta w powiecie lub dzielnice w dużych miastach, natomiast w małych miejscowościach, gminach i na dworcach kolejowych tworzone stałe posterunki policyjne. Zgodnie z obowiązującym przepisami biura stałych posterunków znajdowały się w siedzibach władz gminnych. Komisariaty, jak i posterunki były przede wszystkim jednostkami wykonawczymi, realizującymi podstawowe zadania policyjne i z tego względu podporządkowane bezpośrednio komendantom powiatowym lub miejskim Policji. Komendantem posterunku zazwyczaj był niższy rangą funkcjonariusz policyjny w stopniu przodownika lub starszego przodownika, a w wyjątkowych sytuacjach wyżsi rangą funkcjonariusze Policji. Jego władza obejmowała jedną gminę, część gminy lub kilka gmin wiejskich. Oprócz posterunków gminnych powołano do życia posterunki policyjne do zadań specjalnych: posterunki kolejowe, graniczne oraz rzeczne. Inny rodzaj podstawowej jednostki wykonawczej PP stanowiły komisariaty. W większości powoływano je w miastach wyodrębnionych z powiatów i obejmowały one dzielnice tych ośrodków miejskich. Komisariaty tworzone również w komórkach miejskich, kierując się potrzebą zapewnienia stałej służby bezpieczeństwa na danym terenie. Na czele komisariatów stali wyżsi rangą funkcjonariusze, którzy w dużych jednostkach mieli swoich zastępców, a także oficerów policyjnych. Policjanta obowiązywał czysty i przepisowy ubiór, posiadanie legitymacji, broni, notesu, odznaki i gwizdka. Każdy policjant miał osobistą książeczkę służbową. W razie stwierdzenia naruszenia prawa funkcjonariusz musiał interweniować. Kiedy zaistniała konieczność podjęcia działań wywołanych naruszeniem prawa, policjant mógł zareagować na cztery sposoby. Miał do wyboru, zależnie od okoliczności zdarzenia - zatrzymanie, zebranie potrzebnych danych i złożenie doniesienia w urzędzie policyjnym, wymierzenie kary w trybie doraźnego mandatu, czy wreszcie upomnienie popełniającego wykroczenie. W niektórych sytuacjach policjant mógł również użyć broni palnej.

Na terenie Łodzi funkcjonowało 14 komisariatów rozlokowanych następująco:

- I komisariat - ul. Limanowskiego 56,
- II komisariat - Brzezińska 110,
- III komisariat - ul. Zgierska 7,
- IV komisariat - ul. Gdańska 17,
- V komisariat - ul. Piłsudskiego (Wschodnia) 38,
- VI komisariat - ul. Karolewska 25,
- VII komisariat - al. Kościuszki 19,
- VIII komisariat - ul. Dowborczyków 7,
- IX komisariat - ul. Rokicińska 103,
- X komisariat - ul. Żeromskiego 88,
- XI komisariat - ul. Abramowskiego 2,
- XII komisariat - ul. Kątna 24 (Wróblewskiego),
- XIII komisariat - ul. Rzgowska 27,
- XIV komisariat - ul. Warszawska 8.

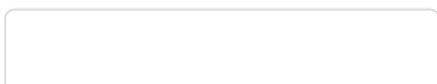
Oprócz komisariatów w Łodzi istniały też posterunki stałe obsadzone w części przez komisariaty, a w części przez Rezerwę Pieszą. Ich liczba w okresie międzywojennym ulegała ciągłym zmianom. Nie posiadały one numerów, a jedynie nazwy wskazujące na ich lokalizację. W 1939 r. zlokalizowane były następująco:

- Łódź-Kaliska,
- Stacja Kolejowa Łódź-Fabryczna,
- szosa Pabianicka pod wiaduktem kolejowym,
- szosa Zgierska przy parku Julianów,
- 11 Listopada róg Krzemienieckiej,
- szosa Aleksandrowska Żabieniec,
- ul. Brzezińska 151,
- ul. Srebrzyńska róg Unii,
- ul. Dąbrowska (Dąbrowskiego) róg Zapolskiej,
- ul. Łagiewnicka róg Biegańskiego.

Bibliografia:

- C. Guźniczka, *Policja w Polsce. Rys historyczny od 1914 roku do współczesności*, „Zeszyty Naukowe Collegium Balticum”, Szczecin 2014
- A. Misiuk, *Instytucje policyjne w Polsce. Zarys dziejów. Od X wieku do współczesności*, Szczytno 2006
- A. Misiuk, *Policja Państwowa 1919-1939. Powstanie, organizacja, kierunki działania*, Warszawa 1996,
- P. Zawilski, *Powstanie i organizacja Policji Państwowej w województwie łódzkim 1919-1939*, „Rocznik Łódzki”
- W. Kozłowski, *Twórcy podstaw wojskowości i policji w Łodzi w 1918-1919*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica” 2001
- J. Olbrychowski, *Widziani oczami pokoleń. Rodziny policyjne II RP*, Łódź 2016
- W. Rudź, *Tomaszowa Mazowieckiego droga do niepodległości*, Tomaszów Mazowiecki 1988
- F. Nowak, *Organizacja służby bezpieczeństwa w powiecie łódzkim 1918-1928*, [w:] *Dziesięć lat Odrodzonej Polski Niepodległej w życiu powiatu łódzkiego 1918-1928*
- J. Olbrychowski, *Miednoje, wydanie rocznicowe*, Łódź 2017
- P. Majer, *Podstawy prawne i organizacja Policji Państwowej w Drugiej Rzeczypospolitej (od 24 lipca 1919 r. do sierpnia 1944 r.)*, [w:] *Z dziejów Policji polskiej w latach 1919-1945*, red. E. Majcher-Ociesy, Kielce 2010
- M. Mączyński, *Policja Państwowa w II Rzeczypospolitej. Organizacyjno-prawne podstawy funkcjonowania*, Kraków 1997, s. 49

Materiały udostępnione w całości dzięki uprzejmości
Jarosława Olbrychowskiego Prezesa Stowarzyszenia Rodzina Policyjna 1939 r. w Łodzi.

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

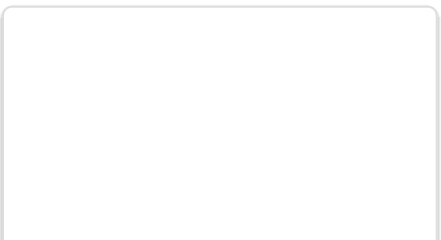
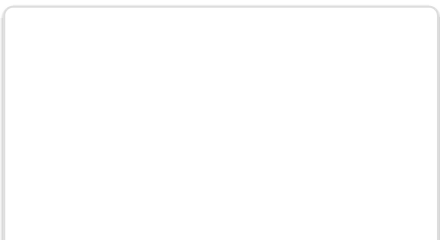
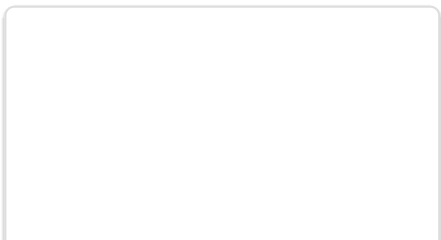
zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

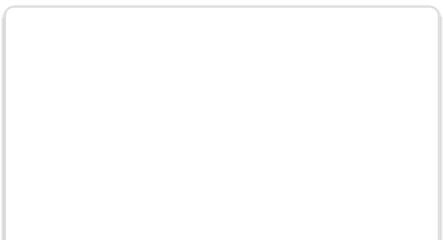
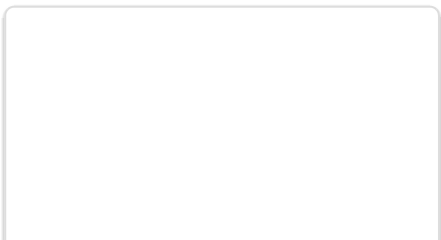
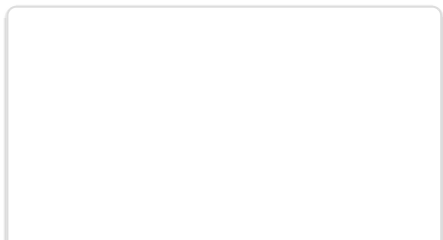
zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP

zdjęcia PP